

EKONOMİK İŞLER BAŞKANLIĞI

MAYIS 2017 RAPORU

Türkiye'nin yurt içinde ve yurt dışında PKK ve DEAŞ gibi terör örgütleri ve Paralel Devlet Yapılanması gibi milli güvenliğini ilgilendiren önemli problemleri ile halkımızın önemli ekonomik ve sosyal sorunları varken 14 yılı aşkın bir süreden beri bu ülkeyi yöneten AK Parti iktidarı toplumu her zaman olduğu gibi, son aylarda da Referandum süreci ile meşgul etti, oyaladı. Şimdi de yapılan Anayasa değişikliği çerçevesinde çıkarılması gereken uyum yasalarıyla ve AK Parti kongresiyle oyalıyor. Sayın Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan partili Cumhurbaşkanı olarak AK Parti'nin başına geçse de, uyum yasaları çıksa da bu ülkede yaşayan insanların hayatında çok fazla bir şey değişmeyecek, milletimizin ekonomik ve sosyal sorunları çözülmeyecek, sıkıntıları ortadan kalkmayacak. Bu yüzden Saadet Partisi olarak biz diyoruz ki, gelin öncelikle vatandaşımızın ve ülkemizin sorunlarını çözelim, sıkıntılarını giderelim sonra da uyum yasalarını mı çıkarıyorsunuz, AK Parti'nin Kongresini mi yapıyorsunuz? Ne yaparsanız yapınız.

Saadet Partisi olarak halkımızın refah içinde mutlu, huzurlu bir hayat sürmesini istiyoruz. Bunu sağlayacak olanlar ülkemizi yöneten idarecilerdir. Demokrasilerde yöneticileri halk seçer. Biz halkımızı bilgilendirerek onun ülke gerçeklerini öğrenmesini ve seçimlerde Saadet Partimize oy vererek saadete kavuşmasını temin etmeye çalışıyoruz. **Bu amaçla her ay ülkemizdeki makro ekonomik göstergelerdeki gelişmelerle ilgili olarak bir rapor hazırlayıp sizlerin istifadesine sunuyoruz.** Aynı raporu partimizin web sitesine (www.saadet.org.tr ana sayfadaki **Raporlar-Sunumlar** kısmı) de koyuyoruz. Aynı prensipler çerçevesinde hazırladığımız bu ayki raporumuzu da sizlerin istifadesine sunuyoruz.

1- İşsizlik. TÜİK tarafından yayınlanan verilere göre, Ocak 2017'de % 13.0 olan işsizlik oranı **Şubat 2017'de % 12.6 olmuştur. Yani işsizlik oranı bir ay öncesine göre % 0.4 azalmıştır. İnşallah bu azalma bundan sonraki aylarda da devam eder. Sayısal olarak 3.900.000 insanımız işsizdir.** 2015 yılının Şubat ayındaki işsizlik oranı % 10.9 idi. Bu oran 2017 yılının Şubat ayında % 12.6 olmuştur. Yani Şubat 2017'de işsizlik oranı bir yıl öncesine göre % 1.7 artmıştır. Bu gidiş iyiye değildir. Dileğimiz bu ülkede yaşayan her insanımızın iş bulup çalışması ve dolayısıyla işsizlik oranının düşük olmasıdır.

Ocak 2017'de % 24.5 olan genç nüfustaki işsizlik oranı azalarak Şubat 2017'de % 23.3 olmuştur. Bir ay öncesine göre azalan genç nüfustaki işsizlik oranı bir yıl önceki işsizlik oranı ile karşılaştırıldığında yükselmiş olduğu görülmektedir. Şubat 2016'da % 18.6 olan genç nüfustaki işsizlik oranı Şubat 2017'de % 23.3 olmuştur. Yani Şubat 2017'de genç nüfustaki işsizlik oranı bir yıl öncesinin aynı ayına göre % 4.7 artmıştır.

2- Enflasyon (TÜFE). 2017 yılı Nisan ayında enflasyon (TÜFE) bir önceki aya göre % **1.31 arttı.** Yıllık enflasyon da % **11.87** olarak gerçekleşti. **Son üç aydır enflasyon çift haneli rakamlarda seyrediyor.** Enflasyondaki artış tüm toplum kesimlerini çiftçi, işçi, memur ve emeklilerimiz ile esnafımızı etkilemektedir. İktidar enflasyon konusundaki hedefini maalesef geçmiş yıllarda tutturamamıştı. Dileğimiz 2017 yılında % 6.5 olarak belirlenen enflasyon hedefinin tutturulabilmesidir. Ancak **2016'da akaryakıtta (motorin ve benzin) litre başına yapılan 20-25 kuruşluk ÖTV zamları ve daha sonraki aylarda, döviz kurlarında**

meydana gelen artış bahane edilerek akaryakıt ürünlerine yapılan zamlar tüm malların fiyatlarının artmasına dolayısı ile enflasyonun yükselmesine sebep oldu. Son haftalarda hem ham petrolün varil fiyatında ucuzlama oldu hem de döviz fiyatlarında düşme oldu. Ancak akaryakıtta kayda değer bir ucuzlama olmadı. Hatta iki gün önce (17.05.2017) benzinin litresine 6 kuruş, motorinin litresine 7 kuruş zam geldi.

Tüketiciyi yakından ilgilendirdiği için, biz daha çok TÜFE üzerinde duruyoruz. Nisan 2017'de Üretici Fiyat Endeksine (ÜFE) göre enflasyon % 0.76 oldu. Tabii aylık ÜFE yüksek olunca yıllık ÜFE'de % 16.37 gibi çok yüksek bir oranda gerçekleşti. ÜFE daha çok üreticilerimizi ilgilendirmektedir. Ancak ÜFE'nin yüksek olması müteakip aylarda TÜFE'nin de yüksek seyretmesine sebep olmaktadır. Bunun anlamı halkımız önümüzdeki bir kaç ay daha yüksek enflasyon (TÜFE) ile yaşayacaktır.

3- Büyüme. Mart-Nisan 2017'de sizlere sunulan raporumuzda 2016 yılı GSYH değerlerinin **TÜİK tarafından yeni yönteme göre hesaplandığını ve ilk 2 çeyrekte eski yönteme göre hesaplanarak verilen rakamların yeni yönteme göre hesaplandığında yükseltilmiş olduğunu belirtip yeni yönteme göre hesaplanan 2016 yılının büyüme oranının (GSYH Değişim Oranı) % 2.9 olduğunu ifade etmiştik ve şu değerlendirmeyi yapmıştık.** "Eski hesaplama yöntemine göre de hesaplansa, yeni hesaplama yöntemine göre de hesaplansa 2016 yılındaki büyüme hızı revize edilerek % 3.2'ye düşürülen değer in altındadır". İnşallah 2017 yılında büyüme hızı yüksek olur.

4- Faiz. 2017 yılının ilk dört ayında (Ocak-Nisan aylarında) bütçeden **faize 22.0 milyar TL** ödeme yapılmıştır. 2017 yılının tamamında bütçeden yapılacak faiz harcamalarının miktarı 57.5 milyar TL olarak hedeflenmiştir. 2002'den 2016 yılı sonuna kadar olan **14 yıllık sürede** bütçeden yapılan faiz ödemelerinin toplam miktarı **701.3 milyar TL'dir.** Bu durumu "**Türkiye Rantiyeye Çalışıyor**" diye özetleyebiliriz.

Mayıs 2016'dan beri faiz oranlarını düşürme gayreti içinde olan TC MB da 24.11.2016'da yapılan PPK Toplantısında haftalık repo faiz oranını 50 baz puan yükseltmişti. Aralık 2016'daki toplantısında faiz oranlarında değişiklik yapmayan TC MB ekonomideki kötü gidişi, özellikle dolardaki hızlı yükselişi frenlemek amacıyla 24 Ocak 2017'de yaptığı PPK toplantısında **faiz koridorunun üst bandını % 8.50'den % 9.25'e yükseltti. Borç verme faiz oranını da % 10'dan % 11'e artırdı.** 16.03.2017'deki toplantısında da geç likidite faiz oranını % 11.0'den % 11.75'e yükseltti. 26 Nisan 2017'de de geç likidite borç verme faiz oranını 50 baz puan artırarak % 11.75'den % 12.25'e yükseltti.

15 Temmuz 2016'daki darbe girişiminden sonra tahvil piyasasındaki faiz oranları da artmaktadır. **15 Temmuz 2016 öncesi % 8.5-9.0 düzeyinde** olan tahvil piyasasındaki faiz oranı **şu günlerde % 11'in üzerinde seyretmektedir.** Unutulmamalıdır ki, faizdeki bu artış Türkiye'nin faiz ödemelerinin artmasına sebep olacaktır.

5- Borçlar. Borçlarla ilgili açıklamalarımızı Mart-Nisan 2017 raporumuzda yapmıştık. Borçlarla ilgili 2017 yılına ait veriler henüz açıklanmadı. Biz konu bütünlüğü açısından Mart-Nisan 2017'deki raporumuzda yer alan borçlarla ilgili açıklamalarımızı bu ayki raporumuza aynen alıyoruz. 31.03.2017'de açıklanan Hazine Müsteşarlığı'nın verilerine göre, Türkiye'nin Toplam Borcu (dış borç+iç borç) sürekli artmaktadır. Ülkemizin 2002 ile 2015 ve 2016 yıllarındaki borç durumu şöyledir:

Yıl	Dış Borç (Milyar Dolar)	İç Borç (Milyar TL)	İç Borç* (Milyar Dolar)	Toplam Borç (Milyar Dolar)
2002	129.6	155.2	102.6	232.2
2015	396.1	474.2	173.0	570.7
2016	404.2	514.7	170.4**	574.6

*TL olarak verilen iç borç döviz kuruna bölünerek tarafımızdan hesaplanmıştır.

** Dolar kurundaki aşırı yükselmeden dolayı dolar bazında İç Borç azalmıştır.

Görüldüğü gibi, Türkiye'nin dış borcu da iç borcu da dolayısı ile toplam borcu da yıldan yıla artmaktadır.

İç borçların tamamı kamuya aittir. Dış borçların bir kısmı kamu sektörüne (Merkez Bankası dahil), bir kısmı da özel sektöre aittir. Kamu sektörüne ve özel sektöre ait dış borçların 2002 ile 2015 ve 2016 yıllarındaki durumu şöyledir:

Yıl	Kamu Sektörüne ait Dış Borç (Milyar Dolar)	Özel Sektöre ait Dış Borç (Milyar Dolar)	Toplam Dış Borç (Milyar Dolar)
2002	86.5	43.1	129.6
2015	114.4	281.6	396.1
2016	120.0	284.2	404.2

Görüldüğü gibi, gerek kamu sektörüne ve gerekse özel sektöre ait dış borçlar dolayısı ile toplam dış borçlar yıldan yıla artmaktadır. Özel sektöre ait dış borçların artış hızı çok fazladır.

Türkiye'nin Kamu Borç Stoku yıldan yıla artmaktadır. Bu artış hem Kamu Brüt İç Borç Stoku'nda hem de Kamu Brüt Dış Borç Stoku'nda dolayısı ile Kamu Brüt Toplam Borç Stoku'nda meydana gelmektedir. 2002 ile 2015 ve 2016 yıllarındaki Türkiye'nin Kamu Brüt Toplam Borç Stoku şöyledir:

Yıl	Kamu Brüt İç Borç Stoku (Milyar TL)	Kamu Brüt Dış Borç Stoku (Milyar TL)	Kamu Brüt Toplam Borç Stoku (Milyar TL)
2002	155.2	101.6	256.8
2015	474.2	247.8	722.1
2016	514.7	304.8	819.5

Görüldüğü gibi kamu brüt iç borç stoku ile kamu brüt dış borç stoku 2016 yılında bir önceki yıla göre, yani 2015 yılına göre çok hızlı bir artış göstermiş ve **kamunun toplam borç stoku artışı 97.4 (819.5-722.1=97.4) milyar TL olmuştur. Bir diğer ifadeyle 2016 yılında kamu brüt toplam borç stoku 2015 yılına göre % 13.5 artmıştır.** İktidarı uyarıyoruz, bu gidiş tehlikeli bir durumdur.

6- Dış Ticaret. Son iki yılda Türkiye'nin ihracat ve ithalatı azalmakta, dış ticaret açığı ve cari açığı ise yüksek seyrini sürdürmektedir. Türkiye'nin 2002 ile 2016 yıllarındaki dış ticaret durumuyla cari açık durumu ve 2017 yılının ilk üç ayındaki (Ocak-Mart) dış ticaret rakamlarıyla cari açık rakamları şöyledir:

Yıl	İhracat (Milyar Dolar)	İthalat (Milyar Dolar)	Dış Ticaret Açığı (Milyar Dolar)	Cari Açık (Milyar Dolar)
2002	36.1	51.6	-15.5	-0.6
2016	142.5	198.6	-56.1	-32.6
2017(Ocak - Mart)	37.9	50.4	-12.5	- 8.3

Gerek 2002’de ve gerekse 2016’da ithalat ihracattan fazladır ve her iki yılda da dış ticaret açığı vardır. Bu durum, bu iki tarih arasındaki diğer yıllar için de söz konusudur.

2016 yılındaki ihracat miktarı **Orta Vadeli Programda öngörülen 155.5 milyar dolarlık hedef rakamdan düşük olduğu gibi, 2015 yılına ait ihracat rakamına göre de daha düşüktür.** İhracat rakamlarının küçülmesi Türk ekonomisi için hiç de iç açıcı bir durum değildir. 2016 yılında İthalattaki azalmadan dolayı dış ticaret açığı 2015 yılına göre azalmıştır. Dış ticaret açığının azalması istenen bir durumdur. Ancak bu azalma ihracatın artmasından kaynaklanan bir azalma değil, ithalattaki azalmanın daha fazla olmasındandır. İthalat rakamları incelendiğinde ithalattaki azalmanın tüketim mallarındaki azalmadan değil, üretimde kullanılan mallardaki azalmadan kaynaklandığı görülmektedir ki, bu hiç arzu edilen bir durum değildir. 2017 yılının ilk üç ayında da 12.5 milyar dolarlık dış ticaret açığı vardır ve bu miktar 2016 yılının ilk üç ayındaki 12.1 milyar dolarlık dış ticaret açığından 0.4 milyar dolar daha fazladır.

2002’de 0.6 milyar dolar olan cari açık 2016’da 32.6 milyar dolar gibi oldukça yüksek bir düzeyde gerçekleşmiştir. Bu iki tarih arasındaki diğer yıllarda da cari açık söz konusudur. Cari açığın fazla olması Türk ekonomisinin iyi yönetilmediğinin işaretidir. **2016’da cari açık 32.6 milyardır ve bu açık 2015 yılı cari açığından 0.4 milyar dolar daha yüksektir. 2017 yılı Ocak-Mart dönemindeki cari açık 8.3 milyar dolardır ve bu cari açık 2016 yılı Ocak-Mart dönemindeki cari açıktan 0.4 milyar dolar daha fazladır. Yani yeni yılda cari açık artışı devam etmektedir. İnşallah daha sonraki aylarda cari açık azalır, hatta hiç olmaz.**

Ülke ekonomileri değerlendirilirken ihracatın fazla olması, ithalatın ise az olması arzu edilir. Dış ticaret açığı ve cari açığın olması arzu edilmez. Hele hele cari açığın çok yüksek olması hiç istenmez. Ama Türkiye’yi yöneten iktidarlar maalesef cari açığı ortadan kaldırıp, cari dengenin sağlanmasında bir türlü başarılı olamıyorlar.

7- Bütçe Değerlendirmeleri. Maliye Bakanlığı tarafından 2017 yılı Nisan ayına ait bütçe harcamaları yayınlandı. **Senenin ilk dört ayına ait veriler olduğu için fazla bir irdeleme yapmanın doğru olmayacağını düşünüyoruz. Faiz ödemeleri için 2017 yılının ilk dört ayında (Ocak-Nisan) bütçeden 22.0 milyar TL para harcanmıştır. 2017 yılı Bütçe dengesi de negatiftir ve ön görülen açık 46.9 milyar TL’dir. Senenin ilk dört ayında (Ocak-Nisan) bütçe 17.9 milyar TL açık vermiştir. Bu gidiş iyiye değildir. Bütçe açığının ortadan kaldırılması, bu yapılamıyorsa azaltılması için gerekli önlemlerin alınması şarttır.**

**Prof. Dr. Latif ÖZTEK
Genel Başkan Yardımcısı
Ekonomik İşler Başkanı**